

Gesprekscirkels na incidenten en calamiteiten

Heftige gebeurtenissen – ook als ze niet direct op school plaatsvinden – kunnen grote impact hebben op leerlingen, teamleden en andere betrokkenen. Hoe ga je hier als school mee om? Negeer je het, of geef je er juist aandacht aan en hoe doe je dat gepast en respectvol? Voor beide keuzes – wel of geen aandacht - zijn argumenten te bedenken.

Scholen die werken met herstelrecht kiezen er vaak voor om leerlingen en medewerkers de ruimte te geven hun verhaal te delen. Een gesprekscirkel helpt hen stilstaan bij wat er is gebeurd en samen te verkennen hoe verder te gaan. Ook wie liever (nog) niets wil zeggen, wordt daarin gerespecteerd.

De herstelcirkel: basisopzet

Een herstelcirkel is letterlijk een kring van stoelen. Iedereen zit op gelijkwaardige basis: de directeur naast een brugklasleerling. De cirkel wordt begeleid door een gespreksleider die voldoende emotionele afstand heeft tot het incident om het proces te leiden.

In een herstelcirkel werken we met een **praatstok**, waarbij geldt:

- Bij iedere vraag gaat de stok één of tweemaal rond
- Alleen die de stok in handen heeft mag spreken
- Je bent vrij om een vraag te beantwoorden of te zwijgen, de beurt over te slaan en de stok door te geven.
- Reacties kun je geven als je de stok zelf in handen hebt.

Vrijwillige deelname

Deelname aan de cirkel is op basis van vrijwilligheid. Het doel is **samen praten over wat er gebeurd is en wat ons heeft geraakt**.

De uitnodiging beschrijft het doel en de werkwijze neutraal, zonder oordeel of suggestie.

Vragen die je kunt volgen in de cirkel en die je kunt opnemen in de uitnodiging kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Wat dacht of voelde je toen je hoorde wat er gebeurd was?
- Hoe kijk je nu aan tegen wat er is gebeurd?
- Wie hebben hier nog meel last van (gehad)?
- Wat is voor jou het moeilijkst of pijnlijkst?
- Wat heb je nodig om goed verder te kunnen?
- Is er nog iets dat je wilt vertellen, vragen of delen voordat we afsluiten?

De gespreksleider beantwoordt de vragen zelf niet.

Praktische tips

- Laat de praatstok bij elke vraag twee keer rondgaan, zodat deelnemers iets kunnen aanvullen.
- Geef iedereen tijd om na te denken voordat ze ja of nee zeggen tegen deelname.
- Laat weten dat wie niet aan de cirkel wil deelnemen, maar wel iets kwijt wil, terecht kan bij een collega, mentor of vertrouwenspersoon.
- Informeer ouders ook over de cirkel. Moedig hen aan het onderwerp met hun kind te bespreken en geef aan bij wie zij terecht kunnen met vragen of reacties.
- Overweeg om de bijeenkomst af te sluiten met iets gezamenlijks, bijvoorbeeld een drankje of hapje – een moderne variant op het traditionele “breken van het brood”.

Als je vragen of reacties hebt, kun je contact opnemen met deze mensen die ervaring hebben met het werken met herstelcirkels

naam	contactadres	plaats
Jan Ruigrok	www.rigardus.nl	Rotterdam
Manon Hillenaar	https://demanon.nl/	Zuid Oost Brabant
Mirjam Gilhuis	https://www.mirjamgilhuis.nl/	Rotterdam
Peter te Riele	http://www.advieshulpactie.nl	Hoorn (NH)
Sandra Elzinga	https://schoolindialoog.nl/	Noord Holland